

ПРОЕКТОТ НА ОБВИНИТЕЛИТЕ ВО МАКЕДОНИЈА Е ПРИ КРАЈ

"Независните ефективни механизми за надзор на органите за спроведување на законот претставуваат клучна мерка за обезбедување на демократско полициско дејствување", оценува Наталија Дрозд, заменик на шефот на Мисијата на ОБСЕ во Р Македонија.

"Специјализираното одделение е надлежно за гонење на сите кривични дела сторени од страна на сторители, односно на лица со полициски овластувања", истакнува словенечката обвинителка Бранка Зобец-Храстар.

Пишува: Кокан СТОЈЧЕВ

Здружението на јавни обвинители на Република Македонија финансира со проектот за зајакната улога на ЈО и воспоставување независен механизам за надворешен надзор на органите за спроведување на законот. Во контекст на ова, ЗЈОРМ подготви измени на Законот за кривична постапка и на Законот за ЈО. Промените се однесуваат на прашањето за превенција на тортурата од страна на органите за спроведување на законот, при што се бара независна и ефективна истрага. Во тој контекст помагаат Ми-

сијата на ОБСЕ во РМ, како и колегите од Словенија.

"Во демократските општества каде доминира владеењето на правото, органите за спроведување на законот се јавни органи и нивната отчетност е комотна од нивната работа. Независните механизми се способни за спроведување на непристрасна и ефективна истрага, која ќе доведе до идентификување и до казнување на лицата одговорни за прекршување на законите. Тоа претставува клучен фактор за обезбедување отчетност и доверба од страна на јавноста во системот за спроведување на законот.

Исто така, независните ефективни механизми за надзор на органите за спроведување на законот е клучна мерка за обезбедување демократско полициско дејствување, а тоа е во согласност со Европската конвенција за човекови права и со судската практика на Судот за човекови права, како и според препораките на Советот на Европа и на други меѓународни стандарди", нагласува Наталија Дрозд, заменик на шефот на Мисијата на ОБСЕ во Република Македонија.

На почетокот на 2007 година Мисијата на ОБСЕ покренала процес на консултации меѓу локалните експерти, владините службеници од МВР, од Јавното обвинителство, народниот правобранител и од граѓанскиот сектор, со цел да се создаде одреден механизам за надворешна контрола врз органите за спроведување на законот во РМ. Тоа особено се однесува на препораките кои ги иницирал Европскиот комитет за превенција на тортура и други релевантни тела.

"На крајот од 2007 година надворешната група за надзор на органите за спроведување на законот изготви три

столба за надворешен надзор над органите за спроведување на законот во РМ. Тоа се направи преку еден процес на компаративна анализа, анализа на судската практика на Европскиот суд за човекови права, анализа на извештаите на Комитетот за превенција на тортура и анализа на домашната законска регулатива и соодветните меѓународни стандарди. Овој механизам, меѓу другото, вклучува зголемена извршна улога на Јавното обвинителство и практична имплементација на таа улога на ЈО, која бараше изготвување на соодветни амандмани за измена на Законот за кривична постапка и Законот за јавно обвинителство. Овие измени и дополнувања се во согласност со барањата за ефективна, брза и транспарентна истрага, која се бара во членовите 2 и 3 на Европската конвенција за човекови права, од судската практика на Европскиот суд за човекови права и други применливи меѓународни стандарди. Ова законодавство ќе помогне да се бориме против големиот проблем на неказниоста во државата и ќе се обезбеди истрага на сите оние наводи за прекршување на правата, кои ги има посочено Европскиот комитет за превенција на тортурата. Нацрт-текстот е во согласност и со текстот од коментарот за човекови права од Советот на Европа на г. Томас Хамандер, кој при неговата посета на РМ, во февруари 2008 г., препорача и се однесува на земањето предвид на предлозите на работната група за надворешен надзор на органите за спроведување на законот. Освен тоа нацрт-текстот е во согласност и со размислувањата на Комитетот за превенција на тортурата при ООН, во смисла дека државата треба да обезбеди независност и ефективно функционирање на канцеларијата на

"СТОП ЗА ПЕНДРЕК ДЕМОКРАТИЈАТА!"

јавниот обвинител, исто така, да се обезбеди дека сите оние наводи за тортура и сурово нечовечко и деградирачко однесување ќе бидат предмет на една непристрасна истрага. Притоа, доколку се верифицираат таквите наводи, тогаш случаите треба да бидат процесуирани и санкционирани", вели Наталија Дрозд, претставник на Мисијата на ОБСЕ во РМ.

ЦЕЛИ НА ПРОЕКТОТ

"Една од причините зошто се одлучивме да работиме на оваа тема е досегашното искуство од случаите на полициска злоупотреба, на кои всушност во текот на 2001 г. ни беше укажа-

"Специјализираното одделение е надлежно за откривање и за прогон на кривични дела кои ги сториле службени лица. Значи, вработени во полицијата, во областа на внатрешни работи, вработени во воената полиција, во разузнавачко-безбедносните служби на МО, како и службени лица кои се испратени во мисија во странство. И што е суштествено, како што веќе кажав, тие имаат овластувања на полиција. Специјализираното одделение е надлежно и за откривање и за гонење на сите кривични дела кои ќе ги сторат сите овие наведени лица. Тоа не се однесува само за кривични дела кои се во рамките на нивните овластувања, туку за сите. Едноставно, доколку полицаецот во своето слободно време има сообраќајна незгода, значи и тогаш ние сме надлежни", објаснува Зобец-Храстар.

но од страна на Комитетот за превенција на тортурата и затоа мораме да се занимаваме со актуелната состојба во македонското законодавство и со нивното практично постапување. Значи, се поаѓа со предлог-идеја да бидат направени одредени измени во позитивната законска регулатива во насока на преземање на улогата на водењето ефективни истраги од страна на јавниот обвинител. Но, постои и друга причина, која влијаеше врз реализацијата на овој проект, а тоа се трите пресуди на Европскиот суд за човекови права, што се и вистинските причини да се направи договор меѓу набљудувачката Мисија на ОБСЕ во РМ и Здружението на јавните обвинители и да се потпише договор за реализација на проектот за воспоставување независен механизам за надворешен надзор на органите за спроведување на законот и за зајакната улога на Јавното обвинителство", истакна Гордана Ѓешкоска, претседател на ЗЈОРМ.

Главна цел на овој проект е обезбедување услови за ефективна истрага во однос на жалби, кои се однесуваат на незаконско постапување од страна на овластените службени лица за спроведување на законот и тоа преку воспоставување независен механизам за надворешен надзор над органите за спроведување на законот, а е во согласност со меѓународните стандарди и препораките на Комитетот за превенција од тортура и најдобрата европска практика. Според Ѓешкоска, кај нас има длабока вкоренетост за неказнивост на ваквото постапување.

"Имено, цел на проектот, пред сè, е усогласување на законодавството на РМ со препораките на Комитетот за превенција од тортура, со меѓународните стандарди и најдобрата европска практика за ефективна истрага, и во однос на жалбите кои се однесуваат на незаконитото постапување на овластените службени лица за спроведување на законот и обезбедување услови за ефективна истрага во врска со тврдењата за незаконско постапување.

Кои се очекуваните резултати од реализацијата на проектот? Пред сè, тоа е подигнување на свеста на јавните обвинители и на други релевантни ор-

гани за потребата од воспоставување независен механизам за надворешен надзор над органите за спроведување на законот и обезбедување транспарентност на процесот за изготвување релевантно законодавство во однос на ова прашање", вели Ѓешкоска.

Во рамките на реализацијата на проектот досега се реализирани повеќе активности, како и координативни состаноци на работната група, која работела на издавање публикација за зајакнување на системот на надворешна контрола на органите за спроведување на законот на македонски јазик.

Потоа биле одржани неколку јавни дебати каде учесниците дале свои препораки, мислења и предлози, а сè тоа е сумирано во заклучоци, кои биле од особено значење за процесот на изготвување иницијален текст за измени и дополнување на Законот за кривична постапка и на Законот за Јавно обвинителство. Во контекст на ова, работната група била во Словенија и оценила дека моделот кој се применува во оваа земја може да соодветствува на македонските прилики.

СЛОВЕНЕЧКИ ИСКУСТВА

"Ние имаме специјализирано одделение, кое е надлежно за ценење на кривичните дела сторени од страна на лица со полициски овластувања. Специјализираното одделение е дел од државните обвинители за гонење на организиран криминал при Врховното државно обвинителство, нешто што е слично на ЈО на РМ. Специјализираното одделение било востановено со промената и со дополнувањето на Законот за кривична постапка на Република Словенија, како и на Законот за државно обвинителство, а тоа почна да дејствува од 1.11.2007 г. Значи, веќе една година функционира овој систем. Како што потенцирав, Специјализираното одделение е надлежно за гонење на сите кривични дела сторени од страна на сторители, односно на лица со полициски овластувања. Морам да ги истакнам причините зошто во Словенија дојде до воспоставување на Специ-

(ОД ЛЕВО) БРАНКА ЗОБЕЦ-ХРАСТАР, СЛОВЕНЕЧКА ОБВИТЕЛКА; НАТАЛИЈА ДРОЗД, ОБСЕ; ЈОВО ИЛИЕВСКИ И ГОРДАНА ЃЕШКОСКА, МАКЕДОНСКИ ОБВИТЕЛИ

"На почетокот од 2008 година имаше дополнителни промени во ЗКП, во член 158 (а). Со промената се определува дека полицајците од Специјализираното одделение се надлежни да почнат постапка, а обвинителот на Специјализираното одделение е надлежен и во случај доколку во текот на кривичната постапка на лицето му престанува статусот на лице со полициско овластување", вели словенечката обвинителка.

јализираното одделение, а тоа беа две пресуди на Европскиот суд за човекови права и две пресуди на Уставниот суд на РС. Во две пресуди истрагите кои ги извршила полицијата, а се однесувале против полицајци кои во својата струка ги кршеле човековите права, не биле изведени на ефикасен начин, кој овозможувал веродостоен заклучок за оправдана, односно за неоправдана употреба на полициски принудни средства. Тие не биле темелни, а тоа значи дека надлежните органи мораат да се залагаат државата да открие што се случило. Истрагите мораат да бидат брзи и навремени. Тоа значи дека овие пресуди биле правна основа за промена на Законот за кривична постапка, како и за промена на Законот за Јавно обвинителство", истакнува Бранка Зобец-Храстар, виш јавен обвинител и раководител на Специјализираното одделение при Врховното државно обвинителство на Словенија.

На тој начин, на член 158(а) биле додани извесни промени:

"Во Законот за кривична постапка, чиј законски текст е напишан на ком-

плициран начин - вели Зобец-Храстар - ќе се обидам да го поедноставам. Специјализираното одделение е надлежно тогаш кога се дадени причини за сомневање дека кривичната постапка во која се прогонува службено лице кое службено постапувало, односно на предлог неа ја направило лице вработено во полицијата и во МВР, во Министерството за одбрана или службено лице испратено на мисија во странство, кое има овластување на полицијата за преткривична постапка. А тоа значи, ние сме Специјализирано одделение за сите вработени во полицијата и во МВР, и во МО, но доколку тие имаат полициски овластувања. Во став 2 е определено дека полицајците на Специјализираното одделение се должни за причините за сомневање, кое го сториле лицата за кои претходно зборував, веднаш да ги известат надлежниот државен обвинител и Специјализираното одделение, и редовно да ги известуваат за планирањето и за текот на преткривичната постапка. Јавниот обвинител и Специјализираното одделение ја насочуваат и ја контролираат преткривичната по-

стапка и решаваат за нејзиниот тек и завршување. Тој има право да учествува во увидот во актите при прибирањето на доказите и да предлага дејствија во постапката. Полицајците од Специјализираното одделение се должни да дејствуваат во насочувањето на јавниот обвинител.

Овој член на полицајците од Специјализираното одделение им овозможува да го лишат од слобода лицето за кое се надлежни. Понатаму, во законот за кривична постапка се вели дека тоа важи за полицијата, дека за лишување од слобода мора да го известат јавниот обвинител и без одлагање да го спроведат пред истражен судија. Тоа сè е определено во еден член 158.

Законот за кривична постапка е конзистентен, но променета е и алинејата на член 144 од ЗКП. Имено, полиција може да значи полициска станица, друга единица на полицијата, или друг државен орган, во кој службениците имаат овластување на полицијата, во преткривична постапка, а во согласност со законот", вели колешката од Словенија.

FA. ALIJA DAUTOSKI

POGREBEN INSTITUT

MEGJUNARODEN POGREBEN INSTITUT - STUTTGART. VRŠIME PREVOZ NA POČINATIOT SO AVTOMOBIL ILI AVION. BRZO, SIGURNO I KOREKTNO. OBEZBEDUVANJE NA SITE POTREBNI DOKUMENTI I OSPANATI POTREBI. RASPOLAGAME SO KOMPLETNA POGREBNA OPREMA. NAŠITE USLUGI SE, OD MESTOTO NA POČINATIOT OD SITE EVROPSKI ZEMJI DO MESTOTO NA POGREBOT !

EDINSTVEN MAKEDONSKI POGREBEN INSTITUT. PROVERENA USLUGA!
I VO NAJTEŠKITE MOMENTI NIE SME SO VAS! VI STOIME NA RASPOLAGANJE 24 ČASA

D
I
A
B
CH
F
NL
NK

Büro Makedonija
Tel. 048 / 473 315
Mob. 070 / 711 788

Büro Stuttgart
Tel. 0711 / 8 17 78 72
Fax 0711 / 8 17 78 73
Mob. 0171 / 5 46 32 20
0172 / 7 62 20 49

70469 Stuttgart - Leobenerstr. 33
Feuerbach www.dautoski.de